

iUSTUS

Upplaga 4

CLAVES RÄTTENS journal

Torgny Håstad
Erika P Björkdahl
Margareta Brattström
Laila Zackariasson

TORGNY HÅSTAD, ERIKA P BJÖRKDAHL,
MARGARETA BRATTSTRÖM &
LAILA ZACKARIASSON

Civilrättens grunder

Fjärde upplagan

§
iUSTUS
FÖRLAG

© Författarna och Iustus Förlag AB, Uppsala 2025
Upplaga 4:1
ISBN 978-91-7737-327-8
Produktion: eddy.se ab, Visby 2025
Omslag: John Persson
Förlagets adress: Box 1994, 751 49 Uppsala
Telefon: 018-65 03 30
Webbadress: www.iustus.se, e-post: kundtjanst@iustus.se
Printed by Eurographic Group, 2025

Förord

I denna bok presenteras grundläggande regler och principer på civilrättens område. Ambitionen är att ge en ordentlig inblick i centrala frågor och att förklara hur civilrättens olika delområden hänger samman.

I denna upplaga har texten uppdaterats med nya lagar och rättsfall till och med maj 2025.

Boken kan läsas utan tillgång till lagtext men innehåller omfattande laghänvisningar. Dessa underlättar för läsaren att gå vidare och skaffa sig en än fylligare bild av de frågor som behandlas. Generellt gäller att en läsning av lagtext tillsammans med kommentarerna i boken ger en god träning av förmågan att förstå juridisk text och juridiska problem. I texten finns även refererat av och hänvisningar till illustrerande rättsfall. Till boken finns en övningsbok. Genom den ges möjlighet att dels testa faktakunskaper från denna huvudbok, dels öva på att lösa olika civilrättsliga tillämpningsfrågor.

Boken är författad av undertecknade i förening, på många ställen efter ingående gemensam diskussion. Ingen författare svarar ensam för något avsnitt. Det har i vissa fall medfört kompromissade formuleringar. Vår strävan har varit att ge texten en enhetlig författarröst.

Vi tar gärna emot synpunkter på upplägget och innehållet.

För noggrann korrekturläsning tackar vi Fredrika Engvall på Iustus förlag.

Uppsala i maj 2025

*Torgny Håstad, Erika P Björkdahl, Margareta Brattström
& Laila Zackariasson*

Innehåll

Förord 5

Förkortningslista 21

1 Rättskällor 25

- 1.1 Rättsordningen och dess indelning 25
- 1.2 Lagstiftning 28
- 1.3 Laghistoria 29
- 1.4 Lagars konstruktion 31
- 1.5 Lagtolkning 32
- 1.6 Prejudikat 36
- 1.7 Doktrin 39
- 1.8 Processrättsliga grunder 40

2 Personrätt 46

- 2.1 Rättssubjekt och rättskapacitet 46
- 2.2 Rättshandlingsförmåga 47
 - 2.2.1 Allmänt om rättshandlingsförmåga 47
 - 2.2.2 Underårigas rättshandlingsförmåga 47
 - 2.2.3 Följder av att en underårig överskrider sin rättshandlingsförmåga 49
 - 2.2.4 Andra än underåriga med begränsad rättshandlingsförmåga, med mera 50
- 2.3 Uppdraget som ställföreträdare 53

3 Förmögenhetsrättens grunder 56

- 3.1 Förmögenhetsrätt 56
- 3.2 Avtalsfrihet 56
- 3.3 Handelsbruk och andra sedvänjor 57
- 3.4 Fast och lös egendom 58
- 3.5 Äganderätt 60
- 3.6 Andra rättigheter än äganderätt 61

- 3.7 Samäganderätt 62
- 3.8 Obligationsrätt och sakrätt 64
- 3.9 Olika slags förvärv 67
- 3.10 Fungibel egendom och generiskt bestämd prestation 69
- 3.11 Besittning 70
- 3.12 Kontraktuella, utomkontraktuella och kvasikontraktuella regler 72
- 3.13 Undantag från avtalsfriheten – konsumenträtt och marknadsrätt 74
- 3.14 Diskriminering 77

4 Avtal i allmänhet 81

- 4.1 Avtalsbundenhet och ångerrätt 81
 - 4.1.1 Principen om avtalets bindande verkan 81
 - 4.1.2 Ångerrätt för konsumenter 82
 - 4.1.3 Avtalsbundenhetens begränsning till parterna i avtalet 84
- 4.2 Slutande av avtal 86
 - 4.2.1 Former för avtalsslut 86
 - 4.2.2 Avtal genom anbud och accept 87
 - 4.2.3 Acceptfristens längd 88
 - 4.2.4 Återkallelse av anbud eller accept 90
 - 4.2.5 För sen eller oren accept 90
 - 4.2.6 Uppmaningar att avge anbud; annonser och reklam 92
 - 4.2.7 Modeller för avtalsslut enligt domstolspraxis 92
 - 4.2.8 Skenavtal och skenvillkor 94
 - 4.2.9 Culpa in contrahendo 94
 - 4.2.10 Standardvillkor 95
- 4.3 Fullmakt 97
 - 4.3.1 Allmänt om fullmakt 97
 - 4.3.2 Former av fullmakt 98
 - 4.3.3 Rättshandlingar i fullmaktsgivarens namn 100
 - 4.3.4 Behörighet och befogenhet 101
 - 4.3.5 Överskridande av behörigheten 102
 - 4.3.6 Återkallelse av fullmakt 104
- 4.4 Ogiltighet och jämkning 105
 - 4.4.1 Allmänt om ogiltighet och jämkning 105
 - 4.4.2 Avveckling av ogiltiga avtal 106

4.4.3	Råntvång och annat rättsstridigt tvång	107
4.4.4	Svek och ocker	108
4.4.5	Förklaringsmisstag	109
4.4.6	Förvanskning	111
4.4.7	Förfarande i strid mot tro och heder	112
4.4.8	Oskälighet enligt AvtL 36 §	113
4.4.9	Felaktiga förutsättningar	116
4.4.10	Psykisk störning hos den rättshandlande	119
4.4.11	Otillåtet avtalsinnehåll	120
4.5	Tolkning och utfyllning	120
4.5.1	Allmänt om tolkning, tolkningsdata och utfyllning	120
4.5.2	Gemensam partsavsikt och betydelsen av dolus eller culpa	122
4.5.3	Det objektiva avtalsinnehållet	124
4.5.4	Hjälpregler vid oklara avtal	126
5	Marknadsrätt	128
5.1	Allmänt om marknadsrätt	128
5.2	Konkurrensrätt	128
5.2.1	Konkurrensrättens ändamål	128
5.2.2	Förbud mot konkurrensbegränsande åtgärder	129
5.2.3	Möjlighet att förbjuda företagskoncentrationer	132
5.3	Marknadsföringsrätt	133
5.3.1	Marknadsföringsrättens ändamål	133
5.3.2	Förbud mot otillbörlig marknadsföring	133
5.3.3	Särskilda regler om reklam	136
5.3.4	Krav på tydlig information vid marknadsföring	137
6	Köp av lös egendom	139
6.1	Köplagens och konsumentköplagens tillämpningsområden	139
6.2	Säljarens förpliktelser	142
6.2.1	Plats och tid för avlämnandet	142
6.2.2	Risken för varan	143
6.2.3	Dröjsmål	144
6.2.4	Faktiska fel enligt köplagen	145
6.2.5	Faktiska fel enligt konsumentköplagen	148
6.2.6	Andra slags fel	153

6.2.7	Reklamation och preskription	154
6.2.8	Påföljder vid säljarens kontraktsbrott	156
6.2.9	Särskilt om skadestånd vid säljarens kontraktsbrott	160
6.3	Köparens förpliktelser	162
6.3.1	Betalning och medverkan	162
6.3.2	Påföljder vid köparens kontraktsbrott	163
6.3.3	Köparens avbeställningsrätt	165
6.4	Andra bestämmelser i köplagen och konsumentköplagen	166
6.4.1	Inledning	166
6.4.2	Specifikationsköp	166
6.4.3	Partiella avtalsbrott och successiva leveranser	166
6.4.4	Befarade avtalsbrott	167
6.4.5	Verkan av hävning och omleverans	168
6.4.6	Avkastning, vård, meddelanden	168
6.4.7	Rätt mot tidigare säljled	169
6.4.8	Avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster	169
6.5	Kreditköp	169
6.5.1	Allmänt om kreditköp	169
6.5.2	Avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.	170
6.5.3	Konsumentkrediter	171
6.6	Sakrättsliga regler	171
6.6.1	Vilka är konflikterna?	171
6.6.2	Säljarens insolvens	171
6.6.3	Tvesala (dubbelförsäljning)	172
6.6.4	Säljaren var inte ägare	173
6.6.5	Köparens insolvens och vidareöverlåtelse	174
7	Köp av fast egendom	177
7.1	Allmänt om köp av fast egendom	177
7.2	Köpeavtalet och formkravet	178
7.2.1	Formkravets innebörd	178
7.2.2	Villkor i köpehandlingen	180
7.2.3	Köptioner och handpenningavtal	182
7.2.4	Köpekontrakt och köpebrev	184
7.3	Parternas rättigheter och förpliktelser	185
7.4	Fel i fastigheten	186
7.4.1	Allmänt om säljarens ansvar för fel	186

- 7.4.2 Faktiska fel i fastigheten 187
- 7.4.3 Rättsliga fel och rådighetsfel 189
- 7.4.4 Reklamation och påföljder vid fel 191
- 7.5 Köpets giltighet mot tredje man 193

8 Hyra av lös sak 195

- 8.1 Allmänt om hyra av lös sak 195
- 8.2 Avtalets ingående 197
- 8.3 Uthyrarens förpliktelser 197
- 8.4 Hyrestagarens förpliktelser 198
- 8.5 Partsbyte 198
- 8.6 Hyrestiden och hyresavtalets upphörande 199
- 8.7 Rättsförhållandet till tredje man 200

9 Nyttjanderätt med mera till fast egendom 202

- 9.1 Allmänt om avtalstyperna 202
 - 9.1.1 Inledning 202
 - 9.1.2 Olika former för upplåtelse av mark eller byggnad 202
 - 9.1.3 Maximitider för nyttjanderätter 203
 - 9.1.4 Nyttjanderätters och servituts giltighet mot tredje man 204
- 9.2 Hyra av bostad och lokal 205
 - 9.2.1 Hyresavtalet och dess karaktäristika 205
 - 9.2.2 Hyresavtalets form och hyran 206
 - 9.2.3 Hyresavtalets löptid och uppsägningstid 208
 - 9.2.4 Överlåtelse och andrahandsuthyrning av hyresrätt 209
 - 9.2.5 Lägenhetens standard 211
 - 9.2.6 Påföljder vid avvikelse från avtalat eller lagstadgat skick 212
 - 9.2.7 Hyresgästens vårdplikt 214
 - 9.2.8 Trygghet, störningar, sundhet, ordning och gott skick 215
 - 9.2.9 Hyresavtalets upphörande och hyresgästens besittningsskydd 216
- 9.3 Arrende 218
 - 9.3.1 Arrendeavtalets karaktäristika och olika arrendeformer 218
 - 9.3.2 Formkrav för arrendeavtal 219

9.3.3	Parternas förpliktelser och arrendeställets skick	220
9.3.4	Rätt till överlåtelse av arrendet och arrendatorns förköpsrätt	222
9.3.5	Arrendeavtalets upphörande och skyddet för arrendatorns investeringar	222
9.4	Bostadsrätt	224
9.4.1	Bostadsrätten och dess juridiska konstruktion	224
9.4.2	Bildande av en bostadsrättsförening	224
9.4.3	Bostadsrättsföreningens löpande verksamhet	226
9.4.4	Upplåtelse och överlåtelse av bostadsrätt	227
9.4.5	Förhandsavtal och optioner om köp	229
9.4.6	Pantsättning av bostadsrätt	231
9.4.7	Medlemskap i bostadsrättsförening	231
9.4.8	Bostadsrättshavarens rättigheter och skyldigheter	232
9.5	Ägarlägenhet	234
9.6	Övriga nyttjanderätter	235
9.6.1	Tomträtt	235
9.6.2	Jakt-, fiske- och renskötselrätt	237
9.6.3	Ledningsrätt	238
9.7	Servitut	238
10	Gåva	241
10.1	Allmänt om gåvor	241
10.2	Bindande utfästelse om gåva	242
10.3	Bindande gåva genom att gåvan fullbordas	243
10.4	Giltighet mot givarens borgenärer	245
10.5	Ogiltighet och återkallelse	247
10.6	Tolkning av gåvolöfte	248
10.7	Givarens ansvar för dröjsmål och fel	248
10.8	Godtrosförvärv genom gåva	249
11	Saklån	251
11.1	Allmänt om saklån	251
11.2	Parternas rättigheter och skyldigheter	251
11.3	Lånets upphörande	252
11.4	Rättsförhållandet till tredje man	252
12	Tjänster och sysslomannaavtal	253
12.1	Fysiska tjänster	253

12.1.1	Deposition (förvaring)	253
12.1.2	Entreprenad	255
12.1.3	Transporttjänster	258
12.2	Särskilt om konsumenttjänster	259
12.2.1	Konsumenttjänstlagens tillämpningsområde	259
12.2.2	Näringsidkarens förpliktelser	260
12.2.3	Påföljder vid näringsidkarens kontraktsbrott	261
12.2.4	Konsumentens förpliktelser	264
12.2.5	Konsumentens avbeställningsrätt	265
12.2.6	Kompletterande regler om småhusentreprenader	266
12.3	Immateriella tjänster	267
12.3.1	Allmänt om immateriella tjänster	267
12.3.2	Kommission	269
12.3.3	Handelsagentur	274
12.3.4	Återförsäljning	276
12.3.5	Mäkleri	277
12.3.6	Paketresor inklusive charterresor	279
12.3.7	Rådgivning och andra konsulttjänster	284
13	Försäkringsavtal	286
13.1	Allmänt om försäkringsavtal	286
13.2	Produktfrihet och kontraheringsplikt	288
13.2.1	Produktfrihet	288
13.2.2	Kontraheringsplikt	289
13.3	Försäkringsgivarens informationsplikt	290
13.4	Tredje mans rätt vid försäkringsavtal	290
13.5	Försäkringstagarens plikt att betala premier	292
13.6	Försäkringstagarens och de försäkrades biförpliktelser	293
13.7	Försäkringsgivarens regressrätt	296
14	Arbetsrätt	297
14.1	Allmänt om arbetsrätt	297
14.2	Arbetsrättens källor	299
14.3	Kollektiv arbetsrätt	300
14.3.1	Arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer	300
14.3.2	Allmän förhandlingsrätt och rätt till information	301
14.3.3	Kollektivavtal	302

- 14.3.4 Kollektivavtalsbunden arbetstagarorganisations rättigheter 304
- 14.3.5 Stridsåtgärder 305
- 14.4 Individuell arbetsrätt 307
 - 14.4.1 Anställningsavtalets ingående 307
 - 14.4.2 Anställd eller uppdragstagare 308
 - 14.4.3 Anställningsformer 309
 - 14.4.4 Rättigheter och skyldigheter för arbetsgivare och arbetstagare 310
 - 14.4.5 Anställningens upphörande 313
- 14.5 Särskilt om diskriminering i arbetslivet 316

15 Skadeståndsrätt 319

- 15.1 Allmänt om skadeståndsrätt 319
- 15.2 Ansvarsgrunder enligt skadeståndslagen 321
 - 15.2.1 Allmänna ansvarsgrunder vid person- eller sakskada 321
 - 15.2.2 Ansvarsfrihet på grund av nödvärn, nöd eller samtycke 323
 - 15.2.3 Allmänna ansvarsgrunder vid ren förmögenhetsskada 325
 - 15.2.4 Allmänna ansvarsgrunder vid kränkning och vid skada som föranleder särskild anhörigersättning 326
 - 15.2.5 Krav på adekvat kausalitet 328
 - 15.2.6 Ansvar för barn och vårdnadshavare samt för psykiskt abnorma personer 329
 - 15.2.7 Ansvar för arbetsgivare och arbetstagare 331
 - 15.2.8 Det allmännas ansvar vid myndighetsutövning, upplysningar eller rådgivning och vid överträdelse av grundläggande fri- och rättigheter 334
- 15.3 Rent strikt ansvar 336
 - 15.3.1 Allmänt om rent strikt ansvar 336
 - 15.3.2 Produktansvar 336
 - 15.3.3 Ansvar för miljöskada 338
 - 15.3.4 Andra fall av rent strikt ansvar 340
- 15.4 Skadeståndets storlek 341
 - 15.4.1 Allmänt om skadeståndets storlek 341
 - 15.4.2 Skadeståndets storlek vid personskada, kränkning eller skada som föranleder särskild anhörigersättning 342

- 15.4.3 Skadeståndets storlek vid sakskada eller ren förmögenhetsskada 344
- 15.4.4 Skadelidandens medverkan och jämkning av skadestånd 345

16 Fordran 347

- 16.1 Inledning 347
 - 16.1.1 Begreppsbestämning 347
 - 16.1.2 Löpande och enkla skuldebrev 349
 - 16.1.3 Gälldenärens invändningsrätt mot den ursprungliga borgenären 349
 - 16.1.4 Delat eller solidariskt ansvar vid flera gälldenärer 350
- 16.2 Betalning och annan avveckling av fordringar 351
 - 16.2.1 Betalning 351
 - 16.2.2 Kvittning 353
 - 16.2.3 Preskription 354
 - 16.2.4 Proklama och preklusion 358
- 16.3 Conductio indebiti 358
- 16.4 Ränta 359
- 16.5 Överlåtelse av fordringar (cession) 361
 - 16.5.1 Fordringars överlåtbarhet 361
 - 16.5.2 Överlåtarens ansvar för fordringens giltighet och gälldenärens fullgörelseförmåga 361
 - 16.5.3 Gälldenärens betalning efter överlåtelsen 362
 - 16.5.4 Gälldenärens invändningsrätt och kvittningsrätt 364
 - 16.5.5 Novation och konfusion 367
 - 16.5.6 Skulders överlåtbarhet (gälldenärsbyte) 367
 - 16.5.7 Fordringsöverlåtelserns giltighet mot tredje man 368
- 16.6 Dödande av förkommen handling 369
- 16.7 Särskilda regler för konsumentkrediter 370
 - 16.7.1 Konsumentkreditlagens tillämpningsområde 370
 - 16.7.2 Allmänna bestämmelser 370
 - 16.7.3 Särskilda regler för kreditköp 372
 - 16.7.4 Överlåtelse av fordran mot konsument 373
- 16.8 Anvisningar, checkar, betaltjänster och betalningsinstrument 375
- 16.9 Specialitetsprincipen och redovisningsmedel 378
 - 16.9.1 Skillnaden mellan äganderätt och fordran; specialitetsprincipen 378

- 16.9.2 Redovisningsskyldighet, redovisningsfordringar och redovisningsmedel 379
- 16.9.3 Äganderätt eller panträtt i surrogat 382
- 16.9.4 Kvittning med en redovisningsskuld 382

17 Pant och andra säkerheter 384

- 17.2 Real- och personalsäkerhet 384
- 17.2 Panträtt 384
 - 17.2.1 Allmänt om panträtt 384
 - 17.2.2 Förhållandet mellan pantsättaren och panthavaren 385
 - 17.2.3 Förhållandet till tredje man 386
 - 17.2.4 Andrahandspantsättning med mera 388
- 17.3 Andra realsäkerheter 389
 - 17.3.1 Säkerhetsöverlåtelse och äganderättsförbehåll 389
 - 17.3.2 Retentionsrätt 390
 - 17.3.3 Företagshypotek 391
- 17.4 Borgen och tredjemanspant 393
 - 17.4.1 Borgen 393
 - 17.4.2 Tredjemanspant 394

18 Exekution 396

- 18.1 Olika exekutionsformer 396
- 18.2 Utmätning 396
- 18.3 Konkurs 397
- 18.4 Förmånsrättsordningen 399
- 18.5 Företagsrekonstruktion och ackord 399
- 18.6 Skuldsanering 401
- 18.7 Betalningsföreläggande och handräckning 402

19 Immaterialrätt 403

- 19.1 Allmänt om immaterialrätt 403
- 19.2 Upphovsrätt 404
 - 19.2.1 Allmänt om upphovsrätt 404
 - 19.2.2 Litterära och konstnärliga verk 405
 - 19.2.3 Upphovsmannens förfoganderätt och upphovsrättsintrång 407
- 19.3 Patenträtt 409
 - 19.3.1 Patenträtten och dess funktion 409
 - 19.3.2 Patenterbara uppfinningar 410

19.3.3	Patenthavarens ensamrätt och patentintrång	411
19.4	Mönsterskydd	412
19.4.1	Mönsterrätt och skyddsförutsättningar	412
19.4.2	Mönsterhavarens ensamrätt och mönsterintrång	413
19.5	Känneteckensrätt – varumärken och företagsnamn	414
19.5.1	Allmänt om känneteckensrätt	414
19.5.2	Varumärkesrätt – skyddsobjekt och kvalifikationskrav	415
19.5.3	Företagsnamnsrätt – skyddsobjekt och kvalifikationskrav	417

20 Bolag, föreningar och stiftelser 418

20.1	Allmänt om associationer	418
20.1.1	De olika associationstyperna	418
20.1.2	De associationsrättsliga grundrekvisiten	419
20.1.3	Skillnad mellan bolag och föreningar	420
20.1.4	Viktiga särdrag för de olika associationerna	420
20.1.5	Skyddsregler för associationens medlemmar	421
20.2	Aktiebolag	423
20.2.1	Aktiebolaget – kännetecken, syfte och funktion	423
20.2.2	Bildande av aktiebolag	424
20.2.3	Bolagsordningen	424
20.2.4	Aktierna och aktiekapitalet	425
20.2.5	Organisation och styrning av bolaget	427
20.2.6	Ställföreträdarens behörighet och ansvar	427
20.2.7	Aktiebolagets upplösning	429
20.3	Handelsbolag	429
20.3.1	Handelsbolagets karaktäristika	429
20.3.2	Bildande av handelsbolag	430
20.3.3	Bolagsmännens inbördes rättigheter och skyldigheter	430
20.3.4	Förhållandet till tredje man	432
20.3.5	Bolagets upplösning	433
20.4	Kommanditbolag	434
20.5	Enkla bolag	435
20.5.1	När föreligger ett enkelt bolag	435
20.5.2	Rättsverkningar	435
20.6	Ekonomiska föreningar	437
20.6.1	Den ekonomiska föreningens karaktäristika	437

- 20.6.2 Bildandet av ekonomisk förening. Ansvar för skulder 438
- 20.6.3 Medlemskap – regler om inträde, utträde och uteslutning 438
- 20.6.4 Övriga bestämmelser i föreningslagen 440
- 20.7 Ideella föreningar 440
 - 20.7.1 Den ideella föreningens karaktäristika 440
 - 20.7.2 Bildande av ideell förening 441
 - 20.7.3 Föreningens organisation, förvaltning och firmateckning 442
 - 20.7.4 Regler om medlemskap och dess upphörande 442
 - 20.7.5 Den ideella föreningens upphörande 444
- 20.8 Stiftelser 445
 - 20.8.1 Stiftelsens karaktäristika 445
 - 20.8.2 Tillskapande av en stiftelse 445
 - 20.8.3 Förvaltning av stiftelsen och teckning av firman 446
 - 20.8.4 Ändring av en stiftelses föreskrifter 447

21 Äktenskaps- och samborätt 449

- 21.1 Familjerätt 449
- 21.2 Äktenskap och samboende – allmänna utgångspunkter 449
- 21.3 Äktenskaps ingående och upplösning 451
 - 21.3.1 Ingående av äktenskap 451
 - 21.3.2 Upplösning av äktenskap 452
- 21.4 Vem är sambo 454
 - 21.4.1 Uppkomst av samboförhållande 454
 - 21.4.2 Upplösning av samboförhållande 454
- 21.5 Egendomsförhållanden under ett äktenskap 455
 - 21.5.1 Giftorättsgods och enskild egendom 455
 - 21.5.2 Äganderätt till egendom 457
 - 21.5.3 Inskränkningar i makes föfoganderätt 460
 - 21.5.4 Makes ansvar för skulder 461
- 21.6 Egendomsförhållanden under ett samboförhållande 463
 - 21.6.1 Samboegendom och annan egendom 463
 - 21.6.2 Äganderätt, föfoganderättsinskränkningar och skuldansvar 465
- 21.7 Bodelning mellan makar 466
 - 21.7.1 Allmänt om bodelning 466
 - 21.7.2 Andelsberäkning 467

- 21.7.3 Jämkning 470
- 21.7.4 Lottläggning 473
- 21.7.5 Bodelningsavtal 474
- 21.7.6 Bodelningsförrättare 475
- 21.8 Bodelning mellan sambor 476
- 21.9 Underhåll efter äktenskapsskillnad 477

22 Barnrätt 479

- 22.1 Allmänt om barnrätt och om barnkonventionen 479
- 22.2 Barnets föräldrar 480
 - 22.2.1 Allmänt om föräldraskap 480
 - 22.2.2 Moderskap 480
 - 22.2.3 Faderskap 481
 - 22.2.4 Rättsligt föräldraskap vid assisterad befruktning 482
 - 22.2.5 Föräldrar med ändrad könsidentitet 484
 - 22.2.6 Adoption 484
- 22.3 Hävande av föräldraskap 486
- 22.4 Föräldrars ansvar 487
 - 22.4.1 Vårdnadsansvar 487
 - 22.4.2 Umgängesrätt 491
 - 22.4.3 Underhåll till barn 491

23 Arvsrätt 494

- 23.1 Utgångspunkter för arv 494
- 23.2 Arvingar 494
 - 23.2.1 Allmänt om arvingar och arvsklasser 494
 - 23.2.2 Förskott på arv 496
 - 23.2.3 Arvsrätt för efterlevande make 497
 - 23.2.4 Efterarv 498
 - 23.2.5 Allmänna arvsfonden 498
- 23.3 Allmänna förutsättningar för arv 499
- 23.4 Arvsavståenden 500
- 23.5 Testamente 501
 - 23.5.1 Allmänt om testamente 501
 - 23.5.2 Testationshabilitet 502
 - 23.5.3 Testamentes form 502
 - 23.5.4 Olika typer av testamentsförordnanden 504
 - 23.5.5 Ogiltighet och klander av testamente 505
 - 23.5.6 Inskränkning i testationsrätten 507

23.5.7	Gåvor som jämställs med testamente	509
23.5.8	Testamentstolkning	510
23.6	Förverkad arvs- och testamentsrätt	512
23.7	Förmånstagarförordnande till livförsäkring	514
23.8	Avvecklingen av ett dödsbo	515
23.8.1	Förvaltning av dödsbo	515
23.8.2	Bouppteckning	516
23.8.3	Dödsboets skulder	517
23.8.4	Arvskifte	517
Rättsfallsregister		519
Sakregister		525